Halil İnalcık'ın Tarihyazımı Metodolojisine Bir Eleştiri: Ahmedî "Gazâvâtnâme" Telif Etti mi?

İSA UĞURLU

Sabancı Üniversitesi, Doktora Öğrencisi
(isaugurlu@sabanciuniv.edu), ORCID: 0000-0003-1416-8915.

❝ ❞ Uğurlu, İsa. "Halil İnalcık'ın Tarihyazımı Metodolojisine Bir Eleştiri: Ahmedî 'Gazâvâtnâme' Telif Etti mi?" *Zemin*, s. 3 (2022): 232-240.

Merhum Halil İnalcık'ın vefatından önce Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları'na teslim ettiği 2016 tarihli "Önsöz"lü *Osmanistik Bilimi'ne Katkılar* başlıklı kitabının[1] Osmanlı tarihi çalışmalarına ilgi duyan araştırmacıların ilgisini farklı yönleriyle çekeceğine şüphe yoktur. Bu satırların yazarı ise, söz konusu kitabın "Şâir Ahmedî'nin Tarih Eserleri" başlıklı ikinci bölümünü eleştirmeyi yeğlemektedir.

Kitabın bu bölümünün 287-298 numaralı sayfaları arasında İnalcık, Ahmedî'nin *İskendernâme*'yi yazarken bir *Gazâvâtnâme* yazmayı da vaat ettiğini, bu vaadini sonradan yerine getirdiğini, yazdığı *Gazâvâtnâme* metninin 1385-1413 yılları arasında cereyan eden olayları kapsadığını ve Neşrî'nin *Cihânnümâ*'da bu metni iktibas ettiğini iddia etmektedir. İnalcık, bu bağlamda Ahmedî tarafından yazıldığını iddia ettiği iki farklı metni *Cihânnümâ*'dan ayırarak dikkatimize sunmaktadır. 1) Sultan I. Murad'ın 1385-1389 yılları arasında Anadolu ve Rumeli'deki fütuhatının ve I. Kosova Savaşı'nın (1389) ayrıntılı bir şekilde anlatıldığı kısım. 2) Ankara Savaşı'ndan (1402) sonra Tokat ve Amasya bölgelerine geçen Çelebi Mehmed'in kardeşleri ve Anadolu'daki Türkmen beyleriyle olan muharebelerinin anlatıldığı bölüm. Şu farkla ki, İnalcık birincisini *Gazâvâtnâme*, ikincisini *Menâkıbnâme* olarak adlandırmaktadır.

Mevzubahis metinlerin (özellikle ikincisinin) Neşrî'nin kaleminden çıkmadığı, Neşrî'nin bunları kendisinden önce yazılan kaynaklardan kopyalayarak *Cihânnümâ*'ya aktardığı tarihçiler tarafından da öteden beri dile getirilmiştir.[2]

---

1 Halil İnalcık, *Osmanistik Bilimi'ne Katkılar* (İstanbul: Türkiye İş Bankası, 2021).

2 Birkaç örnek için bkz. Paul Wittek, "De la Défaite d'Ankara a la Prise de Constantinople," *Revue des Etudes Islamiques*, s. 12 (1938): 1-34. Bu metnin Türkçe çevirisi için bkz. "Ankara Bozgunundan İstanbul'un Zaptına (1402-1455)," çev. H. İnalcık, *TTK Belleten* 6, s. 27 (1943): 557-589; V. L. Ménage, "The Beginnings of Ottoman Historiography," *Historians of the Middle East*, ed. Bernard Lewis ve P. M. Holt (London: Oxford University Press, 1962); a.g.y. *Neshri's History of The Ottomans: The Sources and Development of the Text* (New York: Oxford University Press, 1964); Stephen W. Reinert, "From Nis to Kosovo Polje: Reflections on Murad I's Final Years," *The Ottoman Emiarate (1300-1389)*, ed. Elizabeth Zachariadou (Rethymnon: Crete University Press, 1993), 173; Halil İnalcık, "Mehemmed I," *EI* (Leiden: Brill, 1991), 6:974-975 ve "Mehmed I," *TDVİA* (Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı, 2003), 28:391-392; Dimitris Kastritsis, *The Tales of Sultan Mehmed, Son of Bayezid Khan: Annotated English Translation, Turkish Edition, and Facsimiles of the Relevant Folia of Bodleian Marsh 313 and Neşri Codex Menzel* (Cambridge: Harvard University, 2007), X; Dimitris Kastritsis, *The Sons of Bayezid: Empire Building and Representation in the Ottoman Civil War of 1402-13* (Leiden: Brill, 2007), 29.

Ancak, Ahmedî'nin Neşrî'ye kaynaklık ettiği düşüncesi genel kabul görmesine rağmen, yukarıda anılan iki metnin Ahmedî'nin kaleminden çıktığı iddiası belli aralıklarla İnalcık tarafından savunulmuştur. İnalcık, Osmanlı tarihyazımının yükselişini irdelediği makalesinde Neşrî'deki bu iki bölümün *gazâvatnâme/menâkıbnâme* türünün tipik örnekleri olduğunu belirtmişse de onların Ahmedî'nin kaleminden çıktığını iddia etmemiş, Ahmedî'nin *Dâstân*'ı ile *İskendernâme*'sinin sonraki kroniklere kaynaklık ettiğini belirtmekle yetinmiştir.[3] İnalcık, I. Murad'ın 1385-1389 yılları arasındaki seferlerinin anlatıldığı metnin Ahmedî'ye ait olduğunu ilk defa "Ahmedî's 'Ghazânâme' on the Battle of Kosova" başlıklı çalışmasında iddia etmiştir.[4] Bu makalenin yayımlandığı 2000 yılı bu bağlamda bir milat kabul edildiğinde, İnalcık'ın *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*'nin 2006'da yayımlanan 31. cildi için yazdığı "Murad I" maddesinde, *İskendernâme*'den aynen nakledildiğini belirttiği beyit ve ifadelerden hareketle 1385-1389 yılları arasında cereyan eden olayların anlatıldığı metni *Gazânâme* olarak tanıtıp Ahmedî'ye atfetmesi manidardır.[5] Anlaşılıyor ki, Ahmedî'nin bir *Gazânâme* yazdığı ve bu *Gazânâme*'nin Neşrî tarafından olduğu gibi iktibas edildiği İnalcık açısından bir olguya dönüşmüştür. Çelebi Mehmed'in Fetret Devri faaliyetlerini anlatan *Menâkıbnâme*'nin aidiyeti söz konusu olduğunda ise, 2003'te yayımlanan "Mehmed I" maddesinde görüldüğü üzere, İnalcık mevzubahis metni Ahmedî'ye henüz atfetmemektedir. Ancak *Devlet-i 'Aliyye I, Kuruluş Dönemi Osmanlı Sultanları (1302-1481)* ve *Has-bağçede 'Ayş u Tarab* peş peşe yayımlandığında, İnalcık'ın, *Gazânâme*'yle birlikte *Menâkıbnâme*'yi de Ahmedî'ye atfettiğini görmekteyiz.[6] İnalcık, *Devlet-i 'Aliyye I*'in 6. bölümünün 54. ve *Has-bağçede 'Ayş u Tarab*'ın 96. notunda daha fazla malumat için "Bir tarihçi olarak Ahmedî'nin *Gazâvâtnâme* ve *Menâkıbnâme*'si" başlıklı bir çalışmasına bakılmasını işaret etmişse de bu çalışma henüz yayımlanmış değildir.[7] *Osmanistik Bilimi'ne Katkılar*'ın 289-298, *Has-bağçede*

3 Halil İnalcık, "The Rise of Ottoman Historiography," *Historians of the Middle East*, ed. Bernard Lewis ve P. M. Holt (London: Oxford University Press, 1962), 157, 159-161.

4 Bkz. "Ahmedî's 'Ghazânâme' on the Battle of Kosova," *Les Annales de l'Autre Islam,* no. 7 (2000): 21-26.

5 Halil İnalcık, "Murad I," *TDVİA* (İstanbul: Diyanet Vakfı Yayınları, 2006), 31:161-163.

6 Bkz. Halil İnalcık, *Devlet-i 'Aliyye: Osmanlı İmparatprluğu Üzerine Araştırmalar I* (İstanbul: İş Bankası Yayınları, 2009), 91-103*;* aynı yazar*, Kuruluş Dönemi Osmanlı Sultanları (1302-1481)* (İstanbul: İSAM, 2010), 99, 108, 122-123; aynı yazar*, Has-bağçede 'Ayş u Tarab* (İstanbul: İş Bankası Yayınları, 2011), 112-121, 131-134.

7 Söz konusu künyeyi İnalcık'ın eserlerinin toplandığı bibliyografik yayında da göremedim. Bkz. Serap Şimşek Padar, *Halil İnalcık Bibliyografyası* (Ankara: TTK, 2021).

'Ayş u Tarab'ın 112-121 ve *Devlet-i 'Aliyye I*'in 91-103 numaralı sayfaları arasındaki metin çok büyük oranda birbirinin tekrarıdır. Buna rağmen, İnalcık bu durumu bir dipnotla belirtmeye gerek duymamıştır. Son kitabındaki en önemli farklılık ise iki sayfalık "Giriş" yazısının yanı sıra *Cihânnümâ*'nın Theodor Menzel nüshası ile Unat – Köymen edisyonunun text-kritik yayınıdır.[8]

İnalcık'ın 2000 sonrasına yoğunlaşan yayınlarındaki iddialarına rağmen, I. Murad'ın 1385-1389 yılları arasındaki faaliyetlerinin anlatıldığı metnin Ahmedî'nin kayıp olduğu iddia edilen *Gazânâme*'si olup olmadığı meselesi henüz aydınlatılamamıştır.[9] Kaldı ki, Çelebi Mehmed'in Anadolu'daki faaliyetlerinin anlatıldığı metni başından beri *Menâkıbnâme* olarak adlandıran İnalcık, I. Murad'ın son yıllarındaki faaliyetlerinin anlatıldığı metni isimlendirirken aynı tutarlılığı sergilememiştir. 1962'de yayımlanan "The Rise of Ottoman Historiography"de *gazâvâtnâme/menâkıbnâme* türünün bir örneği kabul edilen bu metin, 2000'de çıkan "Ahmedî's 'Ghazânâme' on the Battle of Kosova" başlıklı makalede, 2006'da yayımlanan "Murad I" maddesinde ve 2010'da basılan *Kuruluş Dönemi Osmanlı Sultanları*'nda açıkça *Gazânâme* tesmiye edilmiştir. *Devlet-i 'Aliyye I* ile *Has-bağçede 'Ayş u Tarab*'da ve 2013 ve 2015'te yayımlanan fakat yeni bir şey söylemeyen birbirinin kopyası iki makalede[10] ise bu isimden vazgeçilerek *Gazâvâtnâme* benimsenmiş ve *Osmanistik Bilimi'ne Katkılar*'da da bu isim üzerinde karar kılınmıştır.

İnalcık'ın bu metne isim ve müellif atarken yaptığı değerlendirmeler sorunlu ve tutarsız olup ikna edici delillendirmeden mahrumdur. İnalcık, "Ahmedî's 'Ghazânâme' on the Battle of Kosova" adlı çalışmasından itibaren, söz konusu metnin Ahmedî'ye aidiyetini kanıtlamak için metindeki şiirlerin *İskendernâme/Dâstân*'da da geçmesini delil göstermiştir. Bu noktada, öncelikle Neşrî'nin sadece

---

8 Text-kritik yayın için bkz. *Osmanistik Bilimi'ne Katkılar*, 302-347, 381-444. Necdet Öztürk'ün Franz Taeschner'in edisyonundan faydalanarak *Cihânnümâ*'nın sadece ilgili bölümlerini değil Menzel nüshası ile Unat-Köymen edisyonunun text-kritiğini yayımladığı hatırlanmalıdır. Bkz. Mevlânâ Mehmed Neşrî, *Cihânnümâ [Osmanlı Tarihi (1288-1485)]*, haz. Necdet Öztürk (İstanbul: Çamlıca, 2008). Taeschner'in çalışması için bkz. Mehmed Neşrî, *Ğihannüma: die altosmanische Chronik des Mevlânâ Mehemmed Neschrî*, ed. Franz Taeschner (Leipzig: O. Harrasowitz, 1951).

9 Feridun Emecen, "Osmanlı Tarihinin İlk Büyük Savaş Anlatımı: Osmanlılarla Karamanlılar Arasındaki Frenkyazısı Muharebesi (1386/1387)," *Osmanlı Araştırmaları*, s. 49 (2017): 66.

10 Bkz. Halil İnalcık, "1. Kosova Savaşı'nın Göztanığı Şair," *NTV Tarih*, s. 51 (Nisan 2013): 51-54; "I. Kosova Savaşı Üzerine Çağdaş Bir Kaynak," *Osmanlı Tarihinde Efsaneler ve Gerçekler* (İstanbul: NTV Yayınları, 2015), 73-77.

ilgili bölümlerde değil *Cihânnümâ*'nın birçok yerinde Ahmedî'nin şiirlerinden faydalandığı hatırlanmalıdır.[11] Anlaşılıyor ki Neşrî'nin başka bir yazar tarafından kaleme alınan metni Ahmedî'nin şiirlerini de ekleyerek *Cihânnümâ*'ya almış olma ihtimali göz ardı edilmiştir. Ayrıca, Neşrî'nin *Cihânnümâ*'yı kaleme alırken Ahmedî'nin şiirlerini de eserine kattığına dair tespitin daha önce de yapıldığına işaret edilmemiştir.[12] Dolayısıyla, *İskendernâme*'den alınan şiirlerin söz konusu metindeki varlığı, metnin Ahmedî'ye aidiyetinin delili olarak sunulamaz.

Osmanistik Bilimi'ne Katkılar'da ikinci bölümün "Giriş"indeki şu cümleler İnalcık'ın iddiasını delillendirmeye ihtiyaç duymaksızın dikkatsizce yazmaya yönelmesini göstermesi açısından dikkate değerdir:

> Ahmedî [...] *Gazâvâtnâme* adını verdiği eserde 1385-1413 dönemi olaylarını ayrıntılarıyla anlatmaktadır. Ahmedî, daha önce Emîr Süleyman'a takdim ettiği *İskendernâme*'de eserin genel planına göre kısaca manzum Osmanlı tarihini anlatmış; fakat aynı eserde bir *Gazâvâtnâme* yazmayı vaat etmiştir. Çelebi Sultân Mehmed'in hizmetine girdiği zaman da genç sultânın ağzından ("sohbetinde") başarılarını kaleme almıştır (*Ahvâl-i Sultân Mehemmed*) (s. 288).

Bu alıntıdan hareketle şu değerlendirmeleri yapmak mümkündür: 1) Ahmedî'nin kaleminden çıkıp çıkmadığı henüz hakkıyla kanıtlanmayan bu metne (kanıtlanmış olsa bile) Ahmedî'nin *Gazâvâtnâme* adını verdiği iddiası asılsızdır. Ahmedî'nin böyle bir isim verdiğine dair herhangi bir kanıt yoktur. İnalcık'ın, önceki çalışmalarında bu eseri *Gazânâme* olarak isimlendirdiği de hatırlanmalıdır. İnalcık'ın ilgili metni *Gazânâme* şeklinde adlandırmaktan vazgeçip *Gazâvâtnâme* ismini benimsemesi, metinde anlatılan sefer sayısının birden fazla oluşuyla mı alakalıdır? 2) Ahmedî'nin *Gazâvâtnâme* adlı bir eser yazdığı kabul edildiğinde, İnalcık'ın konuya dair önceki çalışmalarına nazaran, bu eserin 1385-1413 dönemi olaylarını değil 1385-1389 yılları arasında cereyan eden olayları kapsadığını kabul etmemiz gerekir. Çelebi Mehmed'in Anadolu'daki faaliyetlerinin anlatıldığı metni, İnalcık *Osmanistik Bilimi'ne Katkılar* da dâhil olmak üzere, daima *Menâkıbnâme* olarak adlandırdığından çelişki barizdir. Kim tarafından telif edildikleri kesinleşmemişse de ortada iki farklı metnin olduğu açıktır. Bunun en açık işareti, *Cihânnümâ*'daki bölüm başlıkları dikkate alındığında, sadece bu *Menâkıbnâme*'deki

---

11 Birkaç örnek için bkz. Unat-Köymen, *Neşrî Tarihi*, c. I, 59, 67, 79, 147 vd.

12 Bkz. Mehmed Neşrî, *Kitâb-ı Cihan-nümâ: Neşrî Tarihi*, haz. F. R. Unat ve M. A. Köymen, (Ankara: TTK, 1987), 1:XV.

bölüm başlıklarının Türkçe yazılmasıdır. Diğer başlıkların tamamına yakını ise Farsçadır.[13] 3) Ahmedî'nin *İskendernâme*'de yazmayı vaat ettiği *Gazâvâtnâme*, Âl-i Osmân'ın kendi devrine kadarki manzum tarihidir ki *Dâstân-ı Tevârîh-i Mülûk-i Âl-i Osmân* adıyla bilmekteyiz. Bunun için söz konusu *Dâstân*'ın baş tarafındaki 10 ila 15 numaralı beyitlerini hatırlamak gerekir.

Çün anıldı ol kamu ehl-i sitem
Zikre getürelüm ehl-i 'adli hem

Analum ol begleri kim ser-te-ser
Hem müsülmân-ıdılar hem dâdger

Kamusınun işi kâfirle cidâl
Geydügi vü yedügi mâl-i helâl

Bu kitâba idelüm anı hitâm
Ki anun-ıla ola bu nâme temâm

Bir Gazâvetnâme düzeyüm sana
İşid illâ i'tirâz itme bana

Gâzîler sonra nişe anıldı dime
Olar aşağa niçün geldi dime[14]

Bu noktada şunu da belirtmek gerekir ki İnalcık, Ahmedî'nin *Dâstân*'ın sonlarına doğru yazdığı

---

13 Metinlerde tercih edilen bölüm başlıklarının yazarın üslubunun yanında kimliğine de doğrudan işaret edebileceği gerçeği göz ardı edilmemelidir. *Cihânnümâ*'nın genelinde "Hikâyet-i ahz-i Paşa kılâ'-i Susmanos ve gâret-i Bâzârlı Doğan be-Kösova" örneğindeki gibi Farsça, Mehmed Çelebi için yazılan *Menâkıbnâme*'de "Mezîd nâm bir harâmî Sivas'da zâhir olup Bâyezid Paşa anı tutup Sultân'a getirdiğidür" örneğindeki gibi Türkçedir. 'Âşık Paşazâde'nin Türkçe başlıkları da "Anı beyân ider kim Bâyezid Hân evvel İstanbol'a varmasına sebeb ne oldı ve hem anda ne'yledi" örneğindeki gibi kendine özgüdür. 'Âşık Paşazâde'nin *Tarih*'i için bkz. *Osmanoğulları'nın Tarihi*, haz. Kemal Yavuz ve Yekta Saraç (İstanbul: K Kitaplığı, 2003).

14 Vurgular benim. Beyitler için bkz. *Ahmedî: Dâstân ve Tevârîh-i Mülûk-i Âl-i Osmân*, haz. Çiftçioğlu Nihal Atsız (İstanbul: Türkiye Yayınevi, 1949), 6-7; Ahmedî, *İskendernâme (İnceleme – Tenkitli Metin)*, haz. Yaşar Akdoğan ve Nalan Kutsal (İstanbul: YEK, 2019), 854-855.

'Ömrden ger virilür-ise emân
Tanrınun fazlı-y-ıla bir kaç zemân

Bir kitâba dahı bünyâd idevüz
Mîr Süleymân n'itdi anda eydevüz

beyitlerini dikkate alarak *Devlet-i 'Aliyye I*, *Has-bağçede 'Ayş u Tarab* ve *Osmanistik Bilimi'ne Katkılar*'da tekrarlanan değerlendirmelerinde, "Bunu, Süleymân'ın sağlığında söylemektedir. *İskendernâme*'yi ona sunmuştur. Fakat hâmîsi Süleymân, 1411'de hayatını kaybedince vaat ettiği kitabı, 1385-1389 dönemini içeren bir *Gazâvâtnâme* tarzında yazdığı anlaşılmaktadır." şeklinde bir beyanda bulunmaktadır.[15] Bu ifadelerin, *Osmanistik Bilimi'ne Katkılar*'ın ikinci bölümünün "Giriş"inden yukarıya alıntılanan ifadelerle çeliştiği açıktır. "Giriş" kısmında *Gazâvâtnâme*'nin 1385-1413 yılları arasında yaşananları ayrıntılarıyla anlattığı ifade edildikten sonra, metin kısmında zaman aralığının 1385-1389 yıllarıyla sınırlandırılması tutarsızlıktır. *Devlet-i 'Aliyye I* ve *Has-bağçede 'Ayş u Tarab*'daki metnin olduğu gibi *Osmanistik Bilimi'ne Katkılar*'da tekrarlanması bu çelişkili ve tutarsız durumun ortaya çıkmasına sebebiyet vermiştir. Şurası da tuhaftır ki bu iki beyitte Ahmedî, Allah ömür verirse Emîr Süleymân'ın faaliyetlerine dair bir eser kaleme alma niyetinden bahsetmesine rağmen, İnalcık bu beyitlerin Süleymân'ın dedesi olan I. Murad'ın son muharebelerine işaret ettiği anlamına vararak hatalı bir çıkarımda bulunmuştur.

Sonuç olarak, *Cihânnümâ*'da I. Murâd devrinde 1385-1389 yılları arasında cereyan eden savaşların anlatıldığı bölümü rahmetli İnalcık'ın 2000 yılından itibaren önce *Gazânâme* sonra *Gazâvâtnâme* ismiyle Ahmedî'ye atfettiği, bu iddiasını delillendirmek için Neşrî'nin *İskendernâme*'den iktibas ederek söz konusu metne dâhil ettiği şiirlerden başka metiniçi kanıtlar sunamadığı ve her yayında mükerreren sürdürülen bu tartışmanın kendi içinde tutarsız ve ikna edici delillendirmeden uzak olduğunu söylemek mümkündür. Bu sebeplerden ötürü, Ahmedî'ye aidiyeti bilimsel yöntemlerle kanıtlanmadığı sürece söz konusu metni Ahmedî'ye atfetmemek ve ilgili dönemde yaşayan tek âlimin Ahmedî olmadığı dikkate alınarak başka müellifler üzerinde de düşünmek gerekir.

---

15 Bkz. *Devlet-i 'Aliyye I*, 92; *Has-bağçede 'Ayş u Tarab,* 115; *Osmanistik Bilimi'ne Katkılar,* 291.

Kaynaklar

Ahmedî. *Ahmedî: Dâstân ve Tevârîh-i Mülûk-i Âl-i Osmân*. Hazırlayan Çiftçioğlu Nihal Atsız. İstanbul: Türkiye Yayınevi, 1949.

_____. *İskendernâme (İnceleme – Tenkitli Metin)*. Hazırlayan Yaşar Akdoğan ve Nalan Kutsal. İstanbul: YEK, 2019.

Âşık Paşazâde. *Osmanoğulları'nın Tarihi*. Hazırlayan Kemal Yavuz ve Yekta Saraç. İstanbul: K Kitaplığı, 2003.

Emecen, Feridun. "Osmanlı Tarihinin İlk Büyük Savaş Anlatımı: Osmanlılarla Karamanlılar Arasındaki Frenkyazısı Muharebesi (1386/1387)." *Osmanlı Araştırmaları = The Journal of Ottoman Studies,* s. 49 (2017): 57-88.

İnalcık, Halil. "1. Kosova Savaşı'nın Göztanığı Şair." *NTV Tarih,* s. 51 (Nisan 2013): 51-54.

_____. "I. Kosova Savaşı Üzerine Çağdaş Bir Kaynak." *Osmanlı Tarihinde Efsaneler ve Gerçekler,* 73-77. İstanbul: NTV Yayınları, 2015.

_____. "Ahmedî's 'Ghazânâme' on the Battle of Kosova." *Les Annales de l'Autre Islam,* no. 7 (2000): 21-26.

_____. *Devlet-i 'Aliyye: Osmanlı İmparatorluğu Üzerine Araştırmalar I*. İstanbul: Türkiye İş Bankası, 2009.

_____. *Has-bağçede 'Ayş u Tarab*. İstanbul: Türkiye İş Bankası, 2011.

_____. *Kuruluş Dönemi Osmanlı Sultanları (1302-1481)*. İstanbul: ISAM, 2010.

_____. "Mehemmed I." *EI*. c. 6. Leiden: Brill, 1991: 973-978.

_____. "Mehmed I." *TDVİA*. c. 28. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı, 2003: 391-394.

_____. "Murad I." *TDVİA*. c. 31. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2006: 156-164.

_____. *Osmanistik Bilimi'ne Katkılar.* İstanbul: Türkiye İş Bankası, 2021.

_____. "The Rise of Ottoman Historiography." *Historians of the Middle East*. Editor Bernard Lewis and P. M. Holt, 152-167. London: Oxford University Press, 1962.

Kastritsis, Dimitris. *The Sons of Bayezid: Empire Building and Representation in the Ottoman Civil War of 1402-13*. Leiden: Brill, 2007.

_____. *The Tales of Sultan Mehmed, Son of Bayezid Khan: Annotated English Translation, Turkish Edition, and Facsimiles of the Relevant Folia of Bodleian Marsh 313 and Neşri Codex Menzel*. Cambridge: Harvard University, 2007.

Mevlânâ Mehmed Neşrî. *Cihânnümâ [Osmanlı Tarihi (1288-1485)]*. Hazırlayan Necdet Öztürk. İstanbul: Çamlıca, 2008.

Mehmed Neşrî. *Ğihannüma: die altosmanische Chronik des Mevlânâ Mehemmed Neschrî*. Editor Franz Taeschner. Leipzig: O. Harrasowitz, 1951.

Mehmed Neşrî. *Kitâb-ı Cihan-nümâ: Neşrî Tarihi*. c. I. Hazırlayan F. R. Unat ve M. A. Köymen. Ankara: TTK, 1987.

Ménage, V. L. *Neshri's History of The Ottomans: The Sources and Development of the Text*. New York: Oxford University Press, 1964.

_____. "The Beginnings of Ottoman Historiography." *Historians of the Middle East*. Editor Bernard Lewis ve P. M. Holt, 168-179. London: Oxford University Press, 1962.

Padar, Serap Şimşek. *Halil İnalcık Bibliyografyası*. Ankara: TTK, 2021.

Reinert, Stephen W. "From Nis to Kosovo Polje: Reflections on Murad I's Final Years." *The Ottoman Emirate (1300-1389)*. Editor Elizabeth Zachariadou, 169-211. Rethymnon: Crete University Press, 1993.

Wittek, Paul. "Ankara Bozgunundan İstanbul'un Zaptına (1402-1455)." Çeviren H. İnalcık. *TTK Belleten,* 6, s. 27 (1943): 557-589.

_____. "De la Défaite d'Ankara a la Prise de Constantinople." *Revue des Etudes Islamiques,* s. XII (1938): 1-34.